

Društvena odgovornost preduzeća davanje za opšte dobro

▶▶ Šta sve može obuhvatiti društvena odgovornost preduzeća?

Društveno odgovorno poslovanje obuhvata različite oblasti:

- ▶ poslovne aktivnosti preduzeća, kao što su edukacija zaposlenih, briga za kvalitet i sigurnost proizvoda, dobri poslovni običaji ili interna i eksterna kontrola poslovanja,
- ▶ uključenost i ulaganje u zajednicu u različitim oblastima, kao što je ulaganje u zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, nauku ili zalaganje za ljudska prava,
- ▶ iniciranje i vođenje dijaloga sa državom i ključnim grupama u zajednici o politikama razvoja zajednice, kao što su stvaranje povoljnog okruženja za preduzetništvo ili investiranje, poboljšanje kvaliteta upravljanja, unapređenje poslovnih, društvenih ili ekoloških politika.

▶▶ Šta je davanje za opšte dobro?

Davanje za potrebe zajednice kroz pružanje finansijske i druge vrste pomoći je jedan od vidova društvene odgovornosti preduzeća.

Preduzeća koja odgovorno posluju imaju strategiju ulaganja koja sadrži viziju i razumevanje potreba i razvoja zajednice. Unapred su postavljeni programi i planovi, kratkorocni i dugorocni, za ulaganje, ali se deluje i ad hoc, po potrebi i prema aktuelnim zahtevima iz zajednice. Grade se trajni odnosi sa partnerima u zajednici – udruženjima, ustanovama, predstavnicima lokalne vlasti i građanima i građankama.

Koncept društveno odgovornog poslovanja preduzeća u zemljama razvijene tržišne privrede zasniva se na poslovnoj politici koja uvažava nužnost odgovornog učešća u zajednici, a koja nije u suprotnosti sa osnovnim ciljem preduzeća – sticanjem dobiti (profita).

▶▶ Šta je društvena odgovornost preduzeća?

Društveno odgovorno poslovanje predstavlja integrisanje interesa i aktivnosti preduzeća sa razvojem društva i okruženja. Aktivno učestvovanje u rešavanju problema i delovanje u cilju postizanja održivog razvoja i poboljšanja kvaliteta života ljudi, izraz je odgovornosti poslovnog sektora prema užoj i široj društvenoj zajednici.

▶▶ Zašto je potrebna društvena odgovornost preduzeća?

Koncept društvene odgovornosti preduzeća ne može nadomestiti nedostatak odgovarajuće zakonske regulative i standarda u oblastima društvenog razvoja, ali pruža značajan doprinos uravnoteženom i održivom razvoju društva kroz interakciju između svih zainteresovanih grupa u zajednici. Rešavanje zajedničkih problema – ekonomskih, energetskih, ekoloških, infrastrukturnih, socijalnih i svih drugih, zahteva zajedničke napore svih sektora u društvu, uključujući i poslovni, kao i različite oblike saradnje u rešavanju društvenih problema, u skladu sa interesima svakog od učesnika u procesu.

Koncept društveno odgovornog poslovanja preduzeća u zemljama razvijene tržišne privrede zasniva se na poslovnoj politici koja uvažava nužnost odgovornog učešća u zajednici, a koja nije u suprotnosti sa osnovnim ciljem preduzeća – sticanjem dobiti (profita).

▶▶ Zašto profitni sektor daje za opšte dobro?

Svaka zajednica uvažava nacelo solidarnosti koje pretpostavlja spremnost pojedinaca i organizacija da se međusobno povezuju i potpomažu. Davanje za aktivnosti od opšteg značaja doprinosi stvaranju trajnih odnosa i "društvenog kapitala" zajednice. Razvijanje saradnje između različitih aktera u zajednici doprinosi sagledavanju dugorocnih ciljeva i održivom razvoju.

Davanje za potrebe zajednice, uz ostale aspekte društveno odgovornog ponašanja, dugoročno vodi postizanju poslovnog uspeha:

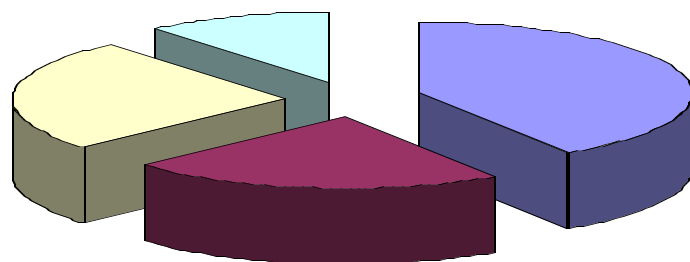
- jačanju "pozitivne slike" firme kao društveno odgovornog preduzeća,
- sticanju ugleda kod poslovnih partnera, ili prednosti nad konkurencijom,
- smanjenje troškova poslovanja i uvećavanje poslovnih mogućnosti
- pozitivan uticaj na ponašanje klijenata i odgovor na rastuća očekivanja,
- zadovoljstvo i lojalnost zaposlenih,
- podršku od strane javnosti, vlasti, medija,
- ostvarivanje poreskih olakšica,
- reklamiranje preduzeća,
- javna priznanja.

I drugi razlozi motivišu preduzeća za davanje za opšte dobro:

- zainteresovanost za određene teme, rad određenih organizacija ili pojedinaca u zajednici,
- činjenica da je donacija tražena i uverenje da će sredstva biti korisno upotrebljena,
- želja da se pomogne razvoju zajednice ili rešavanju aktuelnih problema,
- poverenje u organizacije ili osobe koje traže donacije.

Istraživanje javnog mnjenja koje je BCIF sproveo u periodu april – jun 2004. godine pokazuje da više od dve trećine građana i građanki izražava visoka očekivanja od poslovnog sektora u preuzimanju inicijative i odgovornosti za organizovanje dobrotvornih akcija, dajući mu prednost u odnosu na neprofitne organizacije (udruženja, fondacije, zadužbine), političke stranke ili druge verske zajednice. Istovremeno, građanima i građankama je konkretno učešće preduzeća u dobrotvornim akcijama mahom nepoznato:

- Mislim da poslovni sektor ima značajnu ulogu, ali ja ne znam puno tome
- Poslovni sektor treba da bude odgovorniji i da ima značajniju ulogu
- Poslovni sektor misli samo na sopstvene interese
- Poslovni sektor ima izuzetno značajnu ulogu koja zasluuuje veæu paúnju

▶▶ Najčešći oblici davanja

Najprisutnija su davanja u novcu ili stvarima, ali su zajednici potrebna i davanja koja uključuju:

- stručna znanja i veštine zaposlenih, kao što je pomoć u finansijskom, knjigovodstvenom ili pravnom poslovanju neprofitnih organizacija u zajednici, ili saveti iz drugih oblasti profesionalnih usluga,
- korišćenje prostora i opreme, davanjem na povremenu ili trajnu upotrebu određenih prostora, zgrada, sportsko – rekreativnih igrališta ili opreme, prevozna sredstva i sl,
- korišćenje drugih resursa preduzeća, kao što su informacije, partnerstva sa domaćim i međunarodnim organizacijama, popularnost i ugled u zajednici,
- volonterski rad zaposlenih kroz učešće u različitim akcijama koje se izvode u zajednici i u saradnji sa drugim građanima i građankama, kao što je uklanjanje otpada, izgradnja rekreativnih staza, rekonstrukcija doma kulture ili uređenje prostora za igru dece.

▶▶ Koji su mehanizmi davanja za opšte dobro?

Preduzeća stvaraju integrisane strategije davanja u pisanoj formi, dostupne svim zainteresovanim stranama. Ove strategije jasno definišu na koji način zainteresovane strane iz zajednice pristupaju preduzeću, na koji način se pravi selekcija i donose odluke o tome kome će se i koliko dati. Poželjno je da preduzeće sprovodi javni konkurs za dodelu donacija, kako bi se proces odlučivanja učinio transparentnim.

S obzirom da je taj proces zahtevan, neka preduzeća se odlučuju za osnivanje fondacije kao institucionalizovanog vida davanja za zajednicu i razvijanje dobrotvorne politike, dok se druga odlučuju da pronađu pouzdane posrednike, koji imaju iskustva u dodeli donacija, a koji im mogu pomoći da donesu odluke o davanju.

▶▶ Za koje oblasti i teme se može davati?

Preduzeća definišu opredeljenja da ulažu u određene oblasti ili sadržaje zasnovana na informacijama iz zajednice i svojoj poslovnoj politici. Određene oblasti i aktivnosti pristupačnije su poslovnom sektoru, a češće one koje imaju vidljive i lako merljive efekte.

Iskustvo iz naše zemlje pokazuje da su to najčešće:

- humanitarne akcije prema ugroženom stanovništvu – pomoć izbeglim i raseljenim licima, osobama sa invaliditetom, deci privremeno ili trajno smeštenoj u ustanove,
- zdravstvena zaštita, obnova zdravstvenih ustanova i nabavka medicinske opreme,
- obrazovanje i stipendije za učenike – talentovane i siromašne,
- zaštita okoline,
- kultura i umetnost,
- sport i sportski događaji,
- naučno–istraživački projekti i oprema za naučne ustanove,
- obnova spomenika kulture, izgradnja i rekonstrukcija verskih objekata.

Iskustvo takođe pokazuje da neke od oblasti značajne za razvoj zajednice i društva u celini ostaju van interesovanja domaćeg poslovnog sektora kao:

- zaštita ljudskih i manjinskih prava,
- međuetnička tolerancija,
- zaštita potrošača,
- podrška direktnom učešću građana i građanki u odlučivanju u zajednici, i mnoge druge.

▶▶ Pretpostavke davanja za opšte dobro

Domaći poslovni sektor pokazuje spremnost za davanje za potrebe društvene zajednice. Činjenica je međutim da u ovom trenutku nisu ponuđeni dovoljno efikasni i za privredu privlačni načini ulaganja u opšte dobro.

Postojanje integralne vladine politike društvenog razvoja i politike podsticanja društvene odgovornosti i ulaganja za opšte dobro, pravne pretpostavke koje bi stimulisale učešće i ulaganja svih sektora, iniciranje ulaganja u određene oblasti i stvaranje delotvornih mehanizama nadzora, samo su neki od pretpostavki neophodnih za unapređivanje ove oblasti.

Donošenje adekvatne pravne regulative pripada prioritarnim aktivnostima.

Prema postojećim poreskim propisima davanja preduzeća za sledeće svrhe: zdravstvene, obrazovne, naučne, humanitarne, verske, zaštitu čovekove okoline i sportske, priznaju se kao poreski rashod. Ovako restriktivan pristup u definisanju delatnosti od javnog interesa ima za posledicu da se davanja preduzeća za niz drugih svrha koje se uporedno pravno takođe smatraju svrhama od javnog interesa (zaštita ljudskih i manjinskih prava, zaštita potrošača, održivi razvoj, podrška razvoju demokratskih institucija, itd.), ne priznaju kao rashod. Na drugoj strani, poreski propisi ne predviđaju nikakve olakšice za davanja fizičkih lica – poreskih obveznika u javne svrhe.

Balkanski fond za podršku lokalnim inicijativama

Dobračina 29/1, 11000 Beograd
Srbija i Crna Gora
tel: +381.11.328.4605
fex: +381.11.328.5068
office@bcif.org, www.bcif.org

Štampanje ove publikacije finansijski je pomogla Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID), pod uslovima ugovora br. EDG-A-00-01-00002-00. Stavovi izneti u ovoj publikaciji predstavljaju mišljenja autora, a ne nužno stavove Agencije.